

**ועדת המשמעת מזהירה!
נבחן המעביר חומר עזר לרעהו
או רמז מילולי ייענש בחומרה**

אוניברסיטת בר-אילן הפקולטה למשפטים

בחינה בדיני עונשין

אסור לכתוב על חומר העזר
מותר להכניס רשימת מקורות נקייה לחלוטין

מספר הקורס – 99-104-01

מועד א – תש"ע

המרצה – פרופ' ר' קנאי

מתרגלת – עו"ד הילה אהרוני

משך הבחינה – שעתיים וחצי

הוראות:

נא לכתוב את התשובות בדיו, בצד אחד של הדף.
שימו לב להגבלה על מספר העמודים. כתיבה עודפת לא תיבדק.
נמקו את תשובותיכם, ודונו בשאלות המתעוררות גם לחלופין.

בהצלחה!

שאלה ראשונה (45 נקודות) (לא יותר משלושה וחצי עמודים)

חצקל הוא בעל בית קפה קטן בגדרה, המצוי בקומה הראשונה של בניין מגורים. לקראת פתיחת משחקי הגביע העולמי בכדורגל רכש חצקל מסך פלזמה ענק, על מנת שהוא עצמו וגם אורחיו יוכלו לצפות במשחקים. אחרי מספר ימים נוכח חצקל לדעת שהשקעתו במכשיר הייתה כדאית. תושבים רבים פקדו את העסק שלו, והמקום היה צר מהכילים. הוא העמיד ברחבה שבחזית הקפה שולחנות וכסאות, על מנת שיוכל לשרת אורחים נוספים. אולם כתוצאה מכך יכלו לצפות במשחקים מעל מסך הפלזמה הענקי שרכש גם אורחים רבים שישבו על המדרכה, ולא רכשו דבר בבית הקפה.

חבריו יעצו לו להקיף את הרחבה בקירות זכוכית כהות. חצקל הפסד משום שחשב שעבודה זו דורשת היתר לפי חוק התכנון והבנייה, וידע שעד שיקבל היתר כזה ייגמרו משחקי המונדיאל. אולם משראה שבני הנוער היושבים על המדרכה מרעישים ומפריעים לאורחיו, החליט להזמין בעלי מלאכה שייעשו את העבודה במהירות. הוא חשב שאם יהיו צרות, יפרק את התוספת, אך בינתיים ועד לגמר המשחקים יוכל להפיק רווח נאה.

בתום השבוע הראשון למשחקים הזמין חצקל את מאיר המהיר לבצע את העבודה. מאיר הגיע עם פועליו ומדד את השטח. יחד עם חצקל תכנן את העבודה, ואמר שיזמין את חומרי הבנייה הנחוצים. אכן למחרת השכם בבקר הגיעו מאיר ופועליו עם קירות הזכוכית. באותו בוקר מצא חצקל תחת דלת בית הקפה, מכתב אזהרה מבעל בית קפה סמוך, ובו נאמר כי ידוע לו שהעבודה נעשית בלא היתר, ובאם לא תופסק, הוא ידווח על כך לעירייה.

בעקבות זאת, ולנוכח העובדה שבאותו יום קרא חצקל בעיתון המקומי, כי הועדה לתכנון ובנייה החליטה לזרז את ההליכים לקבלת היתרי בניה, החליט חצקל להקפיא בשלב זה את תהליך התקנת קירות הזכוכית עד לקבלת היתר בנייה, והלך למשרדי הועדה לתכנון ולבנייה על מנת לבקש את ההיתר. בהגיעו לוועדת התכנון והבנייה, נודע לו מבירור שעשו במקום כי התקנת הקירות המתוכננות פטורה מקבלת היתר בנייה, בשל מימדם הקטן ובשל העובדה שהשטח הסגור אינו חורג מקו החזית של הבניין שבו מצוי בית הקפה.

חצקל הועמד לדין בעבירה של ניסיון לבנייה בלא קבלת היתר בנייה, עבירה לפי סעיף 204 (א) יחד עם 145 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה-1965, בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977.

הכינו חוות דעת הדנה בבעיות המתעוררות בהעמדתו לדין של חצקל והמציעה הכרעת דין ראויה.

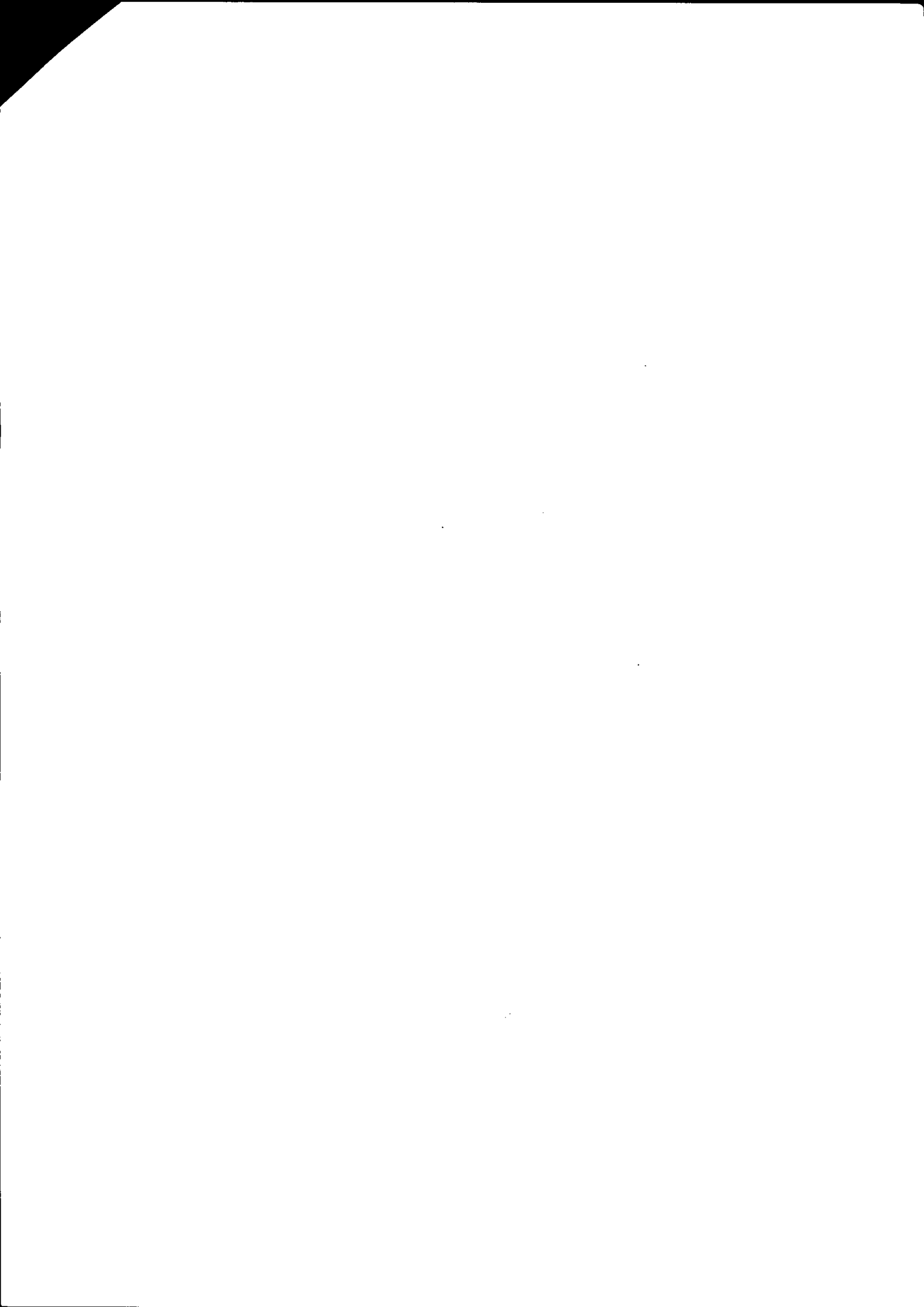
חוק התכנון והבנייה, תשכ"ה - 1965

145 (א) לא יעשה אדם אחד מאלה ולא יתחיל לעשותו אלא לאחר שנתנה לו הועדה המקומית או רשות הרישוי המקומית, לפי הענין, היתר לכך ולא יעשה אותו אלא בהתאם לתנאי ההיתר:

(1) .....

(2) הקמתו של בנין, הריסתו והקמתו שנית, כולו או מקצתו, הוספה לבנין קיים וכל תיקון בו.....

204 (א) המבצע עבודה או משתמש במקרקעין בלא היתר כשביצוע העבודה או השימוש טעונים היתר לפי חוק זה או תקנה על פיו, דינו - קנס, מאסר שנתיים, ובעבירה נמשכת - קנס נוסף, מאסר נוסף שבעה ימים לכל יום שבו נמשכת העבירה לאחר שקיבל הנאשם הודעה בכתב מהועדה המקומית על אותה עבירה או לאחר הרשעתו.

שאלה שנייה (35 נקודות) (לא יותר משנים וחצי עמודים)

עשו הוא מורה במכינה קדם צבאית. עם סיום מחזור הלימודים במכינה, יצאו המורים למסיבה צנועה באחד מבתי הקפה. שם פגש עשו בחבר ילדות שלו יעקב. השניים פרשו הצידה והחלו מעלים זיכרונות ילדות על עשו שידע תמיד להסתדר בבית הספר, ועל יעקב שהיה תמיד איש תם והולך בתלם. יעקב סיפר שהוא עובד במשרד החינוך, ואחראי על המכינות הקדם צבאיות. עוד סיפר יעקב שראה את שמו של עשו ברשימת הזכאים לתואר שנשלחה ממכללת "הבלים" למשרד החינוך, ובה הודגשו שמותיהם של חמישה מורים, המלמדים במכינות קדם צבאיות, אשר סיימו את לימודיהם במכללה, והם זכאים לתואר אקדמי. יעקב סיפר גם כי הרשימה של הזכאים לתואר שנשלחה ממכללת "הבלים" כוללת גם מספר רב של אנשי צבא ומשטרה, ואפילו כמה אנשים העובדים בשירותי הביטחון.

דבריו של יעקב הטרידו את עשו. אכן הוא קיבל לאחרונה תואר אקדמי מטעם מכללת "הבלים". אולם הוא לא ביקר בהרצאות, ולא טרח להכין עבודות. התואר הוענק לו לאחר ששילם שכר לימוד גבוה למכללה. קבלת התואר מקנה לו תוספת שכר.

עשו התמלא חששות. הוא פחד שאם יינתן פרסום לרשימה זו, יעלו חשדות בדבר טיב הלימודים שם וטוהר התואר. הוא חשש שחשדות אלו יביאו להקירה משטרתית. משום כך הביע את תדהמתו על כך שהרשימה גלויה לעין כל. הוא הוסיף ואמר ליעקב, שרשימות כאלה שיש בהן פרטים על השכלתם של האזרחים, צריכות להיות חסויות, על מנת למנוע פגיעה בפרטיות. יתר על כן, הפרטים על המורים במכינות קדם צבאיות, יכולים לתת מושג על ההיקף של המכינות הקדם צבאיות, כך גם שמותיהם ופרטיהם של האנשים המשרתים בשירותי הביטחון. הוא הציע ליעקב לרשום על המסמך שהתקבל מהמכללה "סודי", ולשמרו בין יתר המסמכים המכילים פרטים סודיים על גובה המשכורת של המורים.

עשו חזר לביתו מודאג. הוא נזכר באברהם עמו עשה מילואים במשך שנים. אברהם היה בתפקיד גבוה במשרד החינוך ובין היתר היה אחראי על שמירת המסמכים במשרד ומיונם. הוא סיפר לאברהם על המפגש עם יעקב, וביקש ממנו לקבוע שהמסמך הנדון הוא מסמך סודי ולנהוג בהתאם. אברהם אמר שישקול את הדבר. אברהם בדק את העניין והגיע למסקנה שאין שום סיבה לקבוע שמדובר במסמך סודי, ולא עשה דבר.

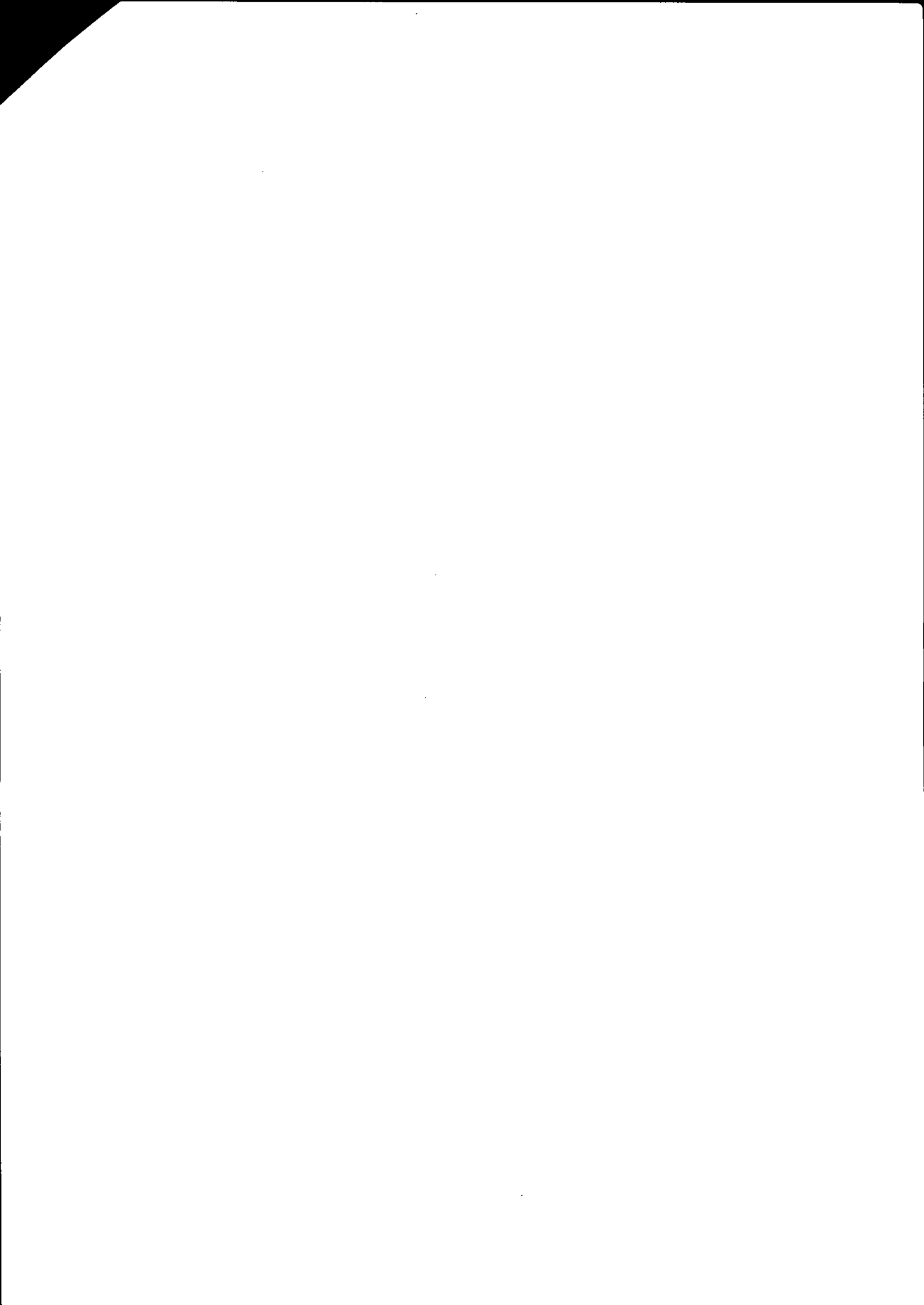
גם יעקב הרחרחך ושקל את העניין, ודבריו של עשו שכנעו אותו שאכן מדובר בידיעה סודית. למחרת בבוקר פעל בהתאם להצעתו של עשו. הוא הטביע חותמת "סודי" על המסמך והניח אותו בין יתר המסמכים הסודיים.

הפרקליטות מבקשת ממך לבחון את האפשרות להעמיד את עשו ואת יעקב לדין בעבירה על סעיף 117 א של חוק העונשין, תשל"ז - 1977.

סעיפי חוק העונשין, תשל"ז-1-1977 הנדרשים:

117א (תיקון תשס"ב)

הסתרת מידע בידי עובד ציבור

עובד הציבור שנתן לידיעה שאינה סודית, צורה של ידיעה סודית, במטרה למנוע את פרסומה, דינו - מאסר שנה; לענין זה, "ידיעה סודית" - כהגדרתה בסעיף 113.

113

- ד. 1. בסעיף זה, "ידיעה סודית" - ידיעה אשר ביטחון המדינה מחייב לשמרה בסוד, או ידיעה הנוגעת לסוג ענינים שהממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, הכריזה, בצו שפורסם ברשומות, כי הם ענינים סודיים.
2. ידיעה אשר תוכנה, צורתה, סדרי החזקתה, מקורה או נסיבות קבלתה, מעידים על החובה לשמרה בסוד, חזקה היא, כי ביטחון המדינה מחייב לשמרה בסוד, אלא אם כן הוכח אחרת;

שאלה שלישית (20 נקודות) (עמוד אחד).

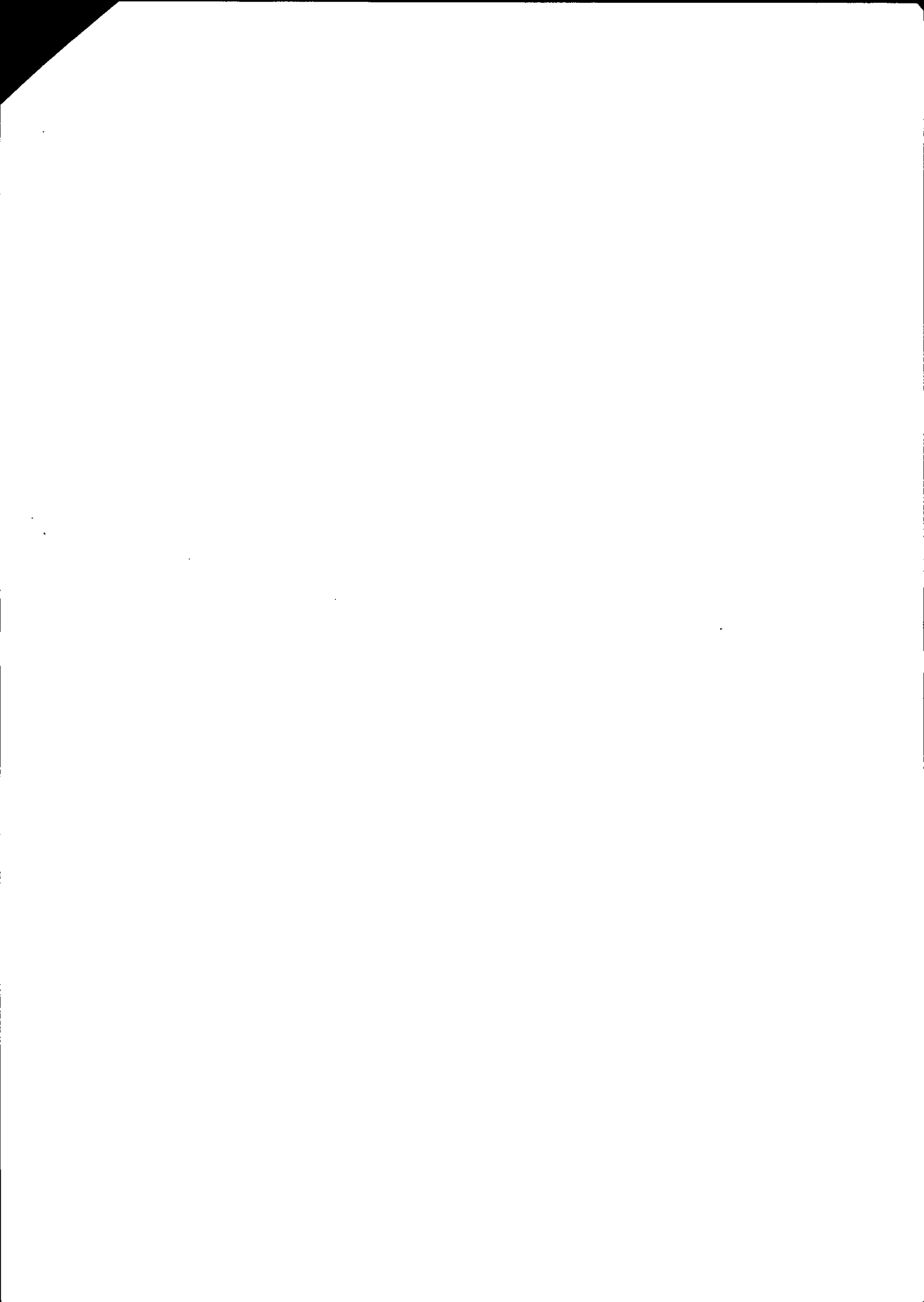
במאמרו "שני מושגים של אדישות" עומד דר' קוגלר על ההבחנה בין אדישות במובן הצר, היא האדישות המוגדרת בסעיף 20 (א) של חוק העונשין, לבין אדישות במובן הרחב. קוגלר מגדיר את האדישות במובן הרחב ואומר: "לעתים אדם לא צופה שמעשה שהוא עושה יגרום למותו של אדם, למרות שאנשים רגילים אחרים היו, באותן נסיבות, צופים זאת. האפשרות שהמעשה יגרום למוות, לא מופיעה כלל במוחו, למרות שהיא הייתה מופיעה במוחו של אדם רגיל. בחלק ממקרים אלו, העובדה שהאפשרות שהמוות יתרחש לא הופיעה במוחו של האדם הנ"ל (למרות שהיא כן הייתה מופיעה במוחו של האדם הרגיל) נובעת מכך שלאדם זה הערך של חיי אדם פחות חשוב מכמה שהוא חשוב לאדם הרגיל, ומכמה שהוא היה צריך להיות חשוב לו עצמו. לעתים מנסחים זאת כך שחיי אדם אינם חשובים לו, ושהוא לא אכפתו או אדיש לערך של חיי אדם.... נוכל לעתים לומר שאי הערנות לאפשרות המוות נבעה מאדישות לחייו של שמעון". (ההדגשה שלי, ר. ק.)

בעניין יאסר מטמרה אומר השופט קדמי:

"ניתן לקבוע שהנאשם כלל לא הבחין בהולכת הרגל. מסקנה זו מתחייבת מן העובדה שהמערער לא הבחין כלל במנוחה במשך השניות הארוכות, שבהן צעדה במעבר החצייה עד שנפגעה; ומכך שהמשאית לא נעצרה במקום התאונה, אלא עשרות מטרים לאחר מכן."

השופט ממשיך ואומר:

"נהג שאינו ממקד את תשומת לבו למתרחש בכביש שלפניו ומרשה לעצמו להתקדם בכביש - המצוי במקום ישוב מאוכלס - כשתשומת לבו נתונה כולה למתרחש במקום "אחר", נוהג ב"פזיזות" כמשמעותה בסעיף 20(א)(2) לחוק העונשין, לאמור: בשוויון נפש לאפשרות שיפגע באדם שיבקש לחצות את הכביש במעבר החצייה שסומן לצורך זה ואשר החל בחצייה כשהמשאית שבה נהג המערער נמצאת במרחק של כ-39 מ' ממנו.

משהוכחה "פזיזות" לענין התוצאה של פגיעה בגופו של אדם - נתמלאה דרישת היסוד הנפשי הדרוש

להרשעה בעבירת ההריגה בה הורשעה המערער."

מה הקושי העולה מדברים אלה, והאם ההבחנה בין שני סוגי האדישות עוזרת להבנת קושי זה ולביסוס

ההרשעה בעבירת מחשבה פלילית?

(אל תתייחסו להבחנה בין פגיעה בגופו של אדם לתוצאת מות).

